

Stichting HVO is namens het Humanistisch Verbond verantwoordelijk voor de inhoud en seculier humanistische identiteit van het vak en voor de kwaliteit van het docentschap. Het centrum verzorgt de opleiding en nascholing van de vakdocenten in nauwe samenwerking met Stichting HVO Primair. Deze laatste is als werkgever verantwoordelijk voor de uitvoeringskwaliteit in de school en voor het (doen) onderhouden van de vakbekwaamheid van de HVO-docenten.

Meer informatie

Op www.gvoenhvo.nl vindt u alle informatie over Humanistisch Vormingsonderwijs en Levensbeschouwing op openbare basisscholen. Ook kunt u de vakdocent HVO op de school van uw kind vragen om informatie. Voor een kijkje in de klas kunt u de filmpjes *Een klas apart* bekijken op www.human.nl. Meer informatie over Stichting HVO en de opleiding tot HVO-docent kunt u lezen op: www.hvo.nl.

Stichting HVO Primair

Telefoon: 030 – 2856727

E-mail: hvoprimair@hvo.nl, internet: www.hvo.nl

Stichting HVO

Telefoon: 030 – 2856856

E-mail: hvo@hvo.nl, internet: www.hvo.nl

Postadres: Postbus 85475, 3508 AL Utrecht

Bezoekadres: Zwarte Woud 2, 3524 SJ Utrecht

www.hvo.nl

“Ben je een watje als je via MSN verkering vraagt?”

“Ik wil zelf weten of ik mijn haar paars verf!”

Humanistisch Vormingsonderwijs en Levensbeschouwing (HVO) op de openbare basisschool

“Wat gebeurt er als je dood gaat?”

“Waarom bidden ze bij Erik voor het eten en is er nu Ramadan bij Assem?”

Grote en kleine mensen stellen vragen. Sommige zijn niet alledaags en raken levensthema's zoals liefde, dood, identiteit, natuur, geloof, goed en kwaad, mooi en lelijk. We noemen ze ook wel levensvragen; je hebt er niet zo één, twee, drie een antwoord op. Levensvragen gaan over wat je écht belangrijke waarden in het leven vindt. In lessen Humanistisch Vormingsonderwijs en Levensbeschouwing (HVO) onderzoeken kinderen deze en andere vragen op een interactieve, speelse en creatieve manier.

HVO in een notendop

Humanistisch Vormingsonderwijs en Levensbeschouwing is:

- **Jezelf leren kennen:** kinderen onderzoeken op een creatieve manier wat ze zelf belangrijk, interessant, goed, leuk of vervelend in hun leven vinden en hoe ze daarmee omgaan.
- **De ander leren kennen:** kinderen leren luisteren naar en openstaan voor wat anderen vinden, voelen, willen en doen. Ze vergelijken hun eigen mening met die van andere kinderen en leren dat er overeenkomsten en verschillen zijn.
- **Keuzes leren maken:** kinderen bekijken hun eigen denken en doen op kritische wijze. Dit doen ze aan de hand van verhalen en wederzijdse ervaringen. Hierbij worden ze aangemoedigd eigen keuzes te maken en bij tegenstrijdige keuzes te zoeken naar een oplossing.
- **Versillen leren respecteren:** kinderen onderzoeken samen elkaars waarden en normen. Ze leren dat je ondanks verschillen tussen mensen, culturen en levensbeschouwingen goed met elkaar kunt samenleven door ieder in zijn waarde te laten. Ze leren zich in te leven in de ander, niet te snel te oordelen en een open houding te ontwikkelen.
- **Verantwoordelijkheid leren nemen:** kinderen leren hun eigen verantwoordelijkheid te dragen, onderzoeken de gevolgen van hun keuzes voor anderen en hun omgeving en leren samen te werken. Vaardigheden die belangrijk zijn om goed met elkaar samen te leven.

In HVO wordt gewerkt vanuit het humanisme als inspiratiebron. Het humanisme is een seculiere levensbeschouwing, die de menselijke waardigheid centraal stelt. Zelfbeschikking, vrijheid en verantwoordelijkheid, betrokkenheid en gelijkwaardigheid zijn hierbij kernwoorden.

De lessen

In de lessen HVO kunnen kinderen hun eigen ervaringen en ideeën onderzoeken en is er volop ruimte om dit in alle openheid en veiligheid te doen. Specifiek aan de lessen HVO is de dialoog tussen kinderen. Ze worden op speelse wijze aangemoedigd om met elkaar te delen wat ze denken, voelen, willen en doen.

De onderwerpen

Levensthema's worden afgeleid van datgene wat kinderen bezig houdt, zoals vriendschap, pesten, dieren, de toekomst, bang zijn, wel of niet geloven. Ook worden actuele thema's behandeld zoals de Rechten van het Kind en internetgebruik. Het uitspelen, herkennen en bespreken van kleine of grote dilemma's stelt kinderen in de gelegenheid om eigen waarden en normen te onderzoeken en ontwikkelen. Uiteraard worden de lessen afgestemd op de leeftijd van de leerlingen.

De werkvormen

Door het gebruik van een variatie aan creatieve werkvormen komt ieder kind met zijn verschillende kwaliteiten tot zijn recht. Kringgesprekken, rollenspelen, spelvormen, schrijf- en tekenvormen zorgen voor afwisseling en maken dat het soms muistil en dan weer roezemoezig is in de lessen HVO.

De vakdocenten

Docenten HVO begeleiden leerlingen bij het ontwikkelen van een persoonlijk levensbeschouwelijk kompas en een open houding. Ze hebben de lerarenopleiding Humanistisch Vormingsonderwijs en Levensbeschouwing gevolgd en kunnen gezien worden als specialisten in vorming. Vakdocenten HVO ontwerpen zelf hun lessen en kunnen met hun lessen aansluiten bij projecten in de school.

HVO en de openbare school

Op de openbare school heeft u als ouder het recht om voor uw kind levensbeschouwelijke vorming aan te vragen, of, als er al HVO aanwezig is, voor dit vak te kiezen. Het HVO wordt vooral bewust binnen het openbaar onderwijs aangeboden, omdat de openbare school algemeen toegankelijk is voor kinderen uit verschillende culturele en levensbeschouwelijke achtergronden.

Daarnaast is het de wettelijke taak van de school om aandacht te besteden aan de verschillende levensbeschouwelijke en maatschappelijke waarden in onze democratische samenleving. Het begeleiden van kinderen bij de groei naar een democratisch en betrokken burger is dan ook een kerntaak geworden. HVO levert ook hieraan een concrete bijdrage.

“HVO is laten zien wat je denkt, wilt en voelt en ook luisteren naar wat een ander bedoelt.”